

Reactie Blik op Werk op wetsvoorstel schrappen voorrang statushouders bij sociale huur

Recentelijk heeft minister Keijzer (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) een wetsvoorstel ingediend om de voorrang voor statushouders bij sociale huur af te schaffen. Hoewel er nog veel onduidelijkheid bestaat over de praktische uitvoering van deze nieuwe wet, wil Blik op Werk de minister en ketenpartners alvast wijzen op de mogelijke effecten voor de kwaliteit van het inburgeringsonderwijs.

In de huidige situatie wijst de gemeente de statushouder een woning toe en start het inburgeringsproces. In enkele gevallen kan de statushouder al vanuit het asielzoekerscentrum (azc) beginnen met inburgeren. In beide situaties moet het inburgeringsexamen binnen drie jaar afgerond zijn op (het liefst) B1-niveau. In het wetsvoorstel van de minister krijgen de statushouders geen voorrang meer en zijn ze zelf verantwoordelijk voor het vinden van woonruimte. Blik op Werk verwacht dat zij daardoor langer in een azc of doorstroomlocatie moeten verblijven. Dit heeft gevolgen voor de start en de kwaliteit van het inburgeringsonderwijs. Bovendien zal het voor taalscholen die dit onderwijs verzorgen moeilijker zijn om een kwalitatief goede opleiding aan te bieden.

1. **Statushouder verblijft langer in azc of doorstroomlocatie**

Zonder voorrang voor het verkrijgen een woning zal de verblijfsduur in een azc of doorstroomlocatie langer zijn dan nu het geval is (drie tot negen maanden, soms langer). Voor het inburgeringsonderwijs brengt dat de volgende problemen met zich mee:

- Statushouders beginnen later of niet met inburgeringsonderwijs, omdat er geen faciliteiten in het azc of doorstroomlocatie zijn en/of het vervoer naar de dichtstbijzijnde taalschool onvoldoende beschikbaar is.
- In sommige azc's of doorstroomlocaties wordt wel inburgeringsonderwijs gegeven. Echter zijn de leeromstandigheden daar niet ideaal. De faciliteiten zijn niet goed toegerust op studeren of lessen volgen. Er zijn onvoldoende NT2-docenten beschikbaar en het inburgeren wordt lastiger, omdat statushouders zich nog binnen de muren van het azc bevinden en onvoldoende deel kunnen nemen aan de samenleving. Bovendien zorgt de stress van het zelf vinden van een woning voor een lagere leerbaarheid.
- Beide bovenstaande situaties maken het voor statushouders moeilijker om binnen drie jaar het B1-niveau te halen. Dit is wel een vereiste van de wet. Gevolg is dat het niveau afgeschaald gaat worden naar A2-niveau of dat het inburgeringstraject verlengd wordt. In beide gevallen is dit nadelig voor zowel de statushouder als de maatschappij.

2. **Onvoorspelbaarheid van instroommomenten statushouders**

In de huidige situatie geven gemeenten taalscholen een schatting over hoeveel en wanneer cursisten instromen. Op het moment dat statushouders zelf een woning moeten zoeken is dat instroommoment moeilijker aan te geven. Bovendien zal, bij het ingaan van deze wet, de toestroom tijdelijk vertraagd worden. Taalscholen kunnen met lege klassen komen te zitten. Dit heeft de volgende gevolgen:

- Als het voor een taalschool onvoorspelbaarder wordt wanneer ze hoeveel cursisten krijgen, is het moeilijker de financiën, groepsindeling, inzet van docenten en faciliteiten te plannen.
- Hierdoor wordt voor taalscholen de markt van inburgeren minder aantrekkelijk. Ten opzichte van 2022 is het aantal taalscholen dat zich richt op inburgeraars al gedaald van 198 naar 131 op dit moment. In sommige gebieden in Nederland is er nog maar een beperkt aanbod. De kwaliteit is gebaat bij voldoende taalscholen, want het zorgt voor concurrentie en geeft gemeenten de gelegenheid om de beste school te kiezen.
- Een markt die niet aantrekkelijk is voor taalscholen, zal dat ook niet zijn voor de professionals die daar werken. Er is nu sprake van een tekort aan NT2- docenten. Hierdoor staan er al veel niet-gecertificeerde docenten voor de klas. Blik op Werk heeft tijdelijk de norm dat 80% van de docenten gecertificeerd moet zijn, verlaagd naar 60%. Uit onze onderzoeken blijkt dat dit een negatief gevolg heeft op de kwaliteit van het onderwijs. Er is veel energie geïnvesteerd om nieuwe docenten op te leiden en aan te trekken, om het tekort tegen te gaan. Als een taalschool geen goede planning zal kunnen maken, kan deze ook geen zekerheid bieden aan docenten.

Oplossingsmogelijkheden op lange termijn

Blik op Werk ziet ook mogelijke oplossingen op lange termijn die een aantal van bovenstaande knelpunten kunnen verlichten.

Inzet van online-onderwijs

Online-onderwijs wordt als een mogelijke oplossing gezien, hoewel de kwaliteit hiervan nog niet bekend is. In 2026 start een pilot in verschillende gemeenten. Resultaten van de pilot worden in 2029 verwacht. Het advies is om eerst de resultaten van de pilot af te wachten voordat verdere stappen worden genomen.

Nauwere samenwerking tussen azc en/ of doorstroomlocaties en taalscholen

Taalscholen zouden kunnen samenwerken met azc's en/ of doorstroomlocaties door inburgering daar al te starten. Echter moeten hiervoor eerst de faciliteiten op deze locaties op orde zijn. Een andere mogelijkheid is om meer vervoer in te zetten van opvanglocaties naar taalscholen.

Dien het voorstel niet in

Blik op Werk adviseert de minister dit wetsvoorstel niet in te dienen, omdat het op dit moment de kwaliteit van het inburgeringsproces negatief zal beïnvloeden. Statushouders en de maatschappij zijn gebaat bij een zo efficiënt en kwalitatief mogelijk inburgeringstraject. De huidige wet geeft daar voldoende handvatten voor om dit mogelijk te maken. Dit

wetsvoorstel zou dat streven ernstig doorkruisen en is daarom sterk af te raden.

Over Blik op Werk

Het inburgeringsonderwijs is voor nieuwkomers een belangrijke start van hun deelname aan de Nederlandse samenleving. Sinds 2008 monitort en beoordeelt Blik op Werk de kwaliteit van het inburgeringsonderwijs. Gemeenten kunnen uitsluitend trajecten inkopen bij taalaanbieders die het Blik op Werk Keurmerk hebben. Als toezichthouder onderhouden we intensief contact met taalaanbieders, ketenpartners en statushouders.